

46

64

28

SUMARI

Mirades

- 6 Pont de barques de Tortosa
- 8 Central Hidroelèctrica de Bescanó
- 10 Estació de França

Perspectives

- 12 COWORKING EN UNA FÀBRICA
- 18 RUTES CULTURALS EUROPEES
i PATRIMONI INDUSTRIAL

Entrevista

- 22 Mercè Tatjer:
"BARCELONA ENCARA TÉ UN DEUTE
EN LA DEFENSA DEL PATRIMONI
INDUSTRIAL"

Dossier

28 **INDÚSTRIES
DEL RENTAR**

LA SUPER LAVADORA ELECTRICA TER

LAVA MAS RAPIDAMENTE
LAVA MAS SUAVEMENTE
SUAVE PARA LA ROPA
MINIMOS CONSUMOS
AHORRO DE ENERGIA

UNA de las 4 lavadoras electricas que mejor lavan

P. V. P. 1.200.000
LAVADORA CON RUEDAS
ESCURRIDOR BUNDAO
BOMBA MOTOR (se frotilla)

LAVE TODA LA ROPA DE LA CASA EN SU PROPIO HOGAR AUTOMATICAMENTE

4 CREACIONES MANRESA

APARATOS ELECTRO-DOMESTICOS manresa

Fabricados con materiales de la más alta calidad y perfeccionamiento técnico.

REFRIGERADOR

Para interior de cocina.
Refrigeración por compresión.
Módulo de 100 y 120 cm. Diámetro. 47 cm. anchura.
Ciclo de refrigeración y congelación.
Medidas: 100 x 120 x 200 cm.

SUPER MAQUINA DE LAVAR

Práctico, sencillo, robusto, de 100 cm. anchura.
Ciclo de lavado automático al tiempo.
Módulo de 100 y 120 cm. Diámetro. 47 cm. anchura.
Ciclo de lavado y centrifugado.
Medidas: 100 x 120 x 200 cm.

LAVADORA ELECTRO-MECANICA

Controlada con conexión de programación variable.
Ampliable de lavados.
Motor mecánico de 100 HP - 120 x 200 V.
Medidas: 100 x 120 x 200 cm.

MAQUINA LAVADORA INDUSTRIAL

de 120 cm. anchura, para hoteles, colegios, etc.
Motor 10 HP - 120 x 200 V. Medidas: 100 x 120 x 200 cm.

Industrias Electro-Domésticas manresa VALLS

Arq. Nan Antón, 60

LAVADORA ELECTRICA DE TIPO DOMESTICO «Tarby»

Para máxima comodidad, adquiera también la secadora automática G.E. Seca mejor que el sol... dentro de casa... a cualquier hora!

Confía en el prestigio del nombre GENERAL ELECTRIC

J. PONS LLOBET

PASO GRACIA, 48 - TELEFONO 22.34.00
BARCELONA

74

22

52

La descoberta

46 FLIX. LA VIDA I LA NAVEGACIÓ
A LA VORA DE L'EBRE

Visita guiada

52 David Andrés, xef:
"HEM DE TORNAR AL REC
TOTA LA VIDA QUE ENS HA DONAT"

Patrimoni industrial català

58 EL MODERNISME A TRAVÉS
DELS FORNS DE LA RAJOLETA

L'enginy

60 LA BERGUEDANA I L'ESPIONATGE INDUSTRIAL

La marca

64 RIEJU, UNA AVENTURA SOBRE RODES

La ruta

68 VILANOVA I LA GELTRÚ
EL PROGRÉS A LA VORA DEL MAR

De viatge

74 CARBÒNIA, LA CIUTAT MINERA
DE MUSSOLINI A SARDENYA

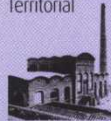
Agenda

80 Notícies / Congressos i jornades / Novetats editorials

eix

Cultura industrial, tècnica i científica
Revista semestral. Núm. 9. Juny del 2020

Edita: Museu Nacional de la Ciència i de la
Tècnica de Catalunya (mNACTEC) i el seu Sistema
Territorial

**MUSEU DE LA
CIÈNCIA I DE LA
TÈCNICA
DE CATALUNYA**

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Direcció: Jaume Perarnau.

Coordinació: Eulàlia Palau.

Subscriptors i publicitat: Ad-lante Servicios
de Marketing, S. L. Tel. 902 090 869
revistaeix@mnaactec.cat • www.mnaactec.cat/eix

Consell de redacció: Eulàlia Palau,
Jaume Perarnau, Rosa Serra, Montse Armengol,
Eudald Serra, Ton Lloret, Gerard Verdaguer.

Consell assessor: Miquel Àngel Àlvarez
(president TICCIH Espanya), Alba Boixader
(directora del Museu de les Mines de Cercs),
Eusebi Casanelles (president d'honor del TICCIH,
exdirector del mNACTEC), Esteve Castanyer
(Universitat de Perpinyà), Salvador Claret
(Col·lecció d'Automòbils Salvador Claret), Gràcia
Dorel-Ferré (França, membre d'APIC-Universitat
de Reims), Josep Espadale (director del Museu
del Suro de Palafrugell), Josep Fernández
(Arxiu Nacional de Catalunya), Llorenç Ferrer
(Universitat de Barcelona), Carles Garcia
(director del Museu del Ter), Carme Gilabert
(directora de l'Ecomuseu-Farineria de Castelló
d'Empúries), Anna Mata (Xatic-Xarxa de Turisme
Industrial de Catalunya), Joan Nogué (director
de l'Observatori del Paisatge de Catalunya),
Josep Oliveras Samitier (Universitat Rovira i
Virgili), Massimo Preite (Itàlia, membre de
l'AIPAI), Victòria Rabal (directora del Museu Moli
Paperer de Capellades), Antoni Roca-Rosell
(Universitat Politècnica de Catalunya), Albert
Tulleuda (director del Museu de la Pell d'Igualada
i Comarcal de l'Anoia), Mark Watson (Escòcia, cap
del Patrimoni Industrial del Govern escocès).

Col·laboradors: David Andrés, César Barba,
Ignasi Boadas, Jordi Boixador, Raquel Castellà,
Olivier Codina, Josep Antoni Collazos, Carme
Escales, Enrique Marco, Josep M. Muñoz, Rosa
Serra, Eudald Serra, Mercè Tatjer, Roser Vilardell.

Arxius i institucions: Ajuntament d'Esplugues
de Llobregat, Arxiu de l'Associació Cultural
Baixa Segarra, Associació Cultural La Cana, Arxiu
Municipal de Flix, Arxiu Nacional de Catalunya,
Consorci de Turisme del Baix Llobregat, Lenbur
Fundazioa, Museu del Ferrocarril de Vilanova
i la Geltrú, Museu d'Història de Catalunya,
Museu de Reus, Riejú, SA.

Realització: Contrapunt, SCCL.

Edició: Montse Armengol.

Disseny editorial: Enric J. Gisbert.

Cartografia: Ecos Travel Books.

Correcció lingüística: Gemma Garrigosa
i Laura Llahí.

Realització i impressió: Gramagraf.

Dipòsit legal: B-5615-2018.

ISSN: 2462-4470.

Fotografia de portada: centrifugadora
elèctrica de la marca Crolls, fabricada a Reus
a començaments de la dècada de 1960.
Arxiu mNACTEC, núm. reg. 9.042.

